

پژوهشکده شورای نگهبان

اظهار نظر مجمع مشورتی حقوقی

در خصوص:

– طرح حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی
کشور و حمایت از کالای ایرانی

– موافقت‌نامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و
کمیسیون اجتماعی و اقتصادی آسیا و اقیانوسیه به
نماینده‌گی از سازمان ملل متحد درباره تأسیس مرکز
آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا

کد گزارش: ۹۷۱۱۰۹۳

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷/۱۱/۰۹

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

موضوع: اظهارنظر مجمع مشورتی حقوقی در خصوص

- طرح حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و

حمایت از کالای ایرانی..... ۲

- موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیسیون

اجتماعی و اقتصادی آسیا و اقیانوسیه به نمایندگی از سازمان ملل

متحد درباره تأسیس مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت

اطلاعات بلایا..... ۲۶

تهیه کننده: پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۷۱۱۰۹۳

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۷/۱۱/۰۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طرح حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی

مقدمه

طرح «اصلاح قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آن‌ها در امر صادرات و اصلاح ماده (۱۰۴) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۱/۵/۱»^۱ که در تاریخ ۱۳۹۶/۱۰/۲۷ اعلام وصول گردیده بود، نهایتاً با اصلاحاتی در متن و عنوان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

بر اساس این طرح که در مراحل تصویب عنوان آن به «طرح حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی» اصلاح شده است، قانون‌گذار قصد دارد تا از تولیدکنندگان و فعالان اقتصادی داخلی حمایت کرده و با در نظر گرفتن تکالیفی همچون لزوم خرید اقلام مورد استفاده در طرح‌ها و نیز کالاها و خدمات ایرانی، اعمال تخفیف‌های بیمه‌ای، مالیاتی و گمرکی، تشویق پژوهشگران به انجام پژوهش‌های بنیادین، پیش‌بینی ابزارهای تسهیل‌گر در فرآیند اجرا شامل مشوق‌ها یا انگیزش‌ها،

۱. «قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آن‌ها در امر صادرات و اصلاح ماده (۱۰۴) قانون مالیات‌های مستقیم» در تاریخ ۱۳۹۱/۵/۱ به تصویب مجلس رسیده است و مشتمل بر ۲۳ ماده می‌باشد که به موجب طرح جدید، همه مواد آن بجز ماده (۱۲) قانون نسخ می‌شود.

تسهیل در صدور مفصاحساب‌های بیمه‌ای، تأمین مالی فاکتورینگ، ضمانت‌نامه‌های بانکی و امکان گشایش اعتبارات اسنادی ارزی به نفع پیمانکاران و سازندگان داخلی و مواردی از این قبیل و همچنین با پیش‌بینی مجازات‌ها و ضمانت اجرای مربوطه دستگاه‌های مشمول قانون و همچنین اشخاص حقوقی خصوصی مشمول را به تحقق اهداف طرح وادار سازد.

با توجه به مقدمه فوق‌الذکر، پس از برگزاری جلسات متعدد با حضور کارشناسان مربوطه، مواد مصوبه در ادامه گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

ماده (۱)

تذکر (بند ۱۴): در مواد مختلف مصوبه (نظیر جزء «۴» بند «الف» ماده (۴) و تبصره «۲» این جزء) از عبارت «اتاق ایران» برای اطلاق به «اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی» استفاده شده است در حالی که در این بند، واژه «اتاق» به عنوان جایگزین عبارت اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی در نظر گرفته شده است که نیازمند اصلاح است. همچنین با توجه به بند «الف» ماده (۱) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و ماده (۹) قانون نظام صنفی کشور و ماده (۶۲) قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران، اسامی «اتاق تعاون» و «اتاق اصناف» به صورت کامل درج نگردیده است.^۱

۱. الف- اتاق‌ها شامل: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

ماده (۹)-(اصلاحی ۱۳۹۲/۰۶/۱۲) اتاق اصناف ایران: شورائی است که از نمایندگان هیأت رئیسه اتاق‌های اصناف شهرستان شهرستان‌های کشور با هدف تقویت مبانی نظام صنفی در تهران تشکیل می‌گردد.

ماده (۶۲)-(اصلاحی ۱۳۹۳/۰۲/۱۷) هیأت رئیسه اتاق تعاون هر استان موظف به ایجاد ارتباط و هماهنگی و همکاری بین اتاق‌های شهرستان‌های مربوط به خود است و آنها نیز موظف به همکاری هستند. همچنین هیأت رئیسه اتاق

ماده (۲) - ابهام

۱. با توجه به اینکه ماده (۴)^۱ قانون محاسبات عمومی کشور صرفاً «شرکت دولتی» را تعریف کرده است، عبارت «شرکت‌های دولتی یا وابسته به دولت» موضوع ماده (۴) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۱» در صدر این ماده از این نظر که معلوم نیست منظور از شرکت‌های وابسته به دولت چه شرکت‌هایی است ابهام دارد.

۲. بر اساس مفاد تبصره «۲» این ماده، هر شرکتی که حداقل یک نفر از اعضای هیأت مدیره آن توسط دستگاه‌های موضوع ماده (۲) این مصوبه تعیین شود، هرچند واجد ماهیت شرکت خصوصی باشد، مشمول این قانون می‌گردد و مکلف به رعایت احکام مندرج در این قانون خواهد بود. در این خصوص با توجه به تکالیفی که در این قانون پیش‌بینی شده است، نظیر حکم مندرج در جزء «۲» بند «ب» ماده (۴) مبنی بر لزوم انتشار فهرست کالاها و خدمات خارجی مورد نیاز در سامانه موضوع بند «الف» این ماده و نیز ممنوعیت خرید اقلام یا کالاهای خارجی در طرح‌ها، موضوع تبصره «۲» جزء مزبور، و با عنایت به اینکه بر اساس ماده (۲۲) این قانون، عدم رعایت مفاد این قانون در برخی موارد جرم‌انگاری شده است، شمول قانون نسبت به اشخاص حقوقی خصوصی ولو با وجود اینکه دستگاه‌های موضوع ماده

→

تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف به ایجاد ارتباط و هماهنگی و همکاری بین اتاق‌های استانها می باشد و آنها نیز موظف به همکاری هستند.

۱. ماده (۴) - شرکت دولتی واحد سازمانی مشخصی است که با اجازه قانون به صورت شرکت ایجاد شود و یا به حکم قانون و یا دادگاه صالح ملی شده و یا مصادره شده و به عنوان شرکت دولتی شناخته شده باشد و بیش از ۵۰ درصد سرمایه آن متعلق به دولت باشد. هر شرکت تجاری که از طریق سرمایه گذاری شرکتهای دولتی ایجاد شود، مادام که بیش از پنجاه درصد سهام آن متعلق به شرکتهای دولتی است، شرکت دولتی تلقی می‌شود.

(۲) این قانون عضوی از هیأت مدیره آن را منصوب کند، به جهت ایجاد محدودیت‌های ویژه‌ای نسبت به حقوق اشخاص مغایر اصول ۲۲ و ۴۰ قانون اساسی تلقی می‌شود.

۳. **تذکر:** در تبصره «۲» عبارت «دستگاه‌های صدر این ماده» با توجه به اینکه دستگاه‌های موضوع این ماده در قالب یک جمله واحد و طولانی بیان گردیده‌اند و اساساً تفکیکی بین صدر و ذیل آن قابل اعمال نیست واجد ابهام بوده و باید اصلاح گردد. ایراد مزبور علاوه بر این تبصره در بند «ب» ماده (۳) و ماده (۱۸) نیز وجود دارد.

ماده (۳) - نکته

مطابق با بند «ب» این ماده، دستگاه‌های موضوع ماده (۲) مصوبه در ارجاع کار موضوع ماده (۵) این مصوبه، به دستگاه‌های مشمول قانون برگزاری مناقصات افزوده می‌شوند. به عبارت دیگر این دستگاه‌ها در انجام کار مطابق مفاد ماده (۵) این مصوبه ملزم به رعایت تشریفات مقرر در قانون برگزاری مناقصات خواهند بود. در این رابطه نکته‌ای که قابل طرح می‌باشد این است که دستگاه‌های مشمول قانون برگزاری مناقصات به جهت اختلاف بین مجلس و شورای نگهبان از حیث دامنه شمول قانون نسبت به دستگاه‌های زیر نظر رهبری نهایتاً به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید. مطابق مصوبه مجمع در مواردی که بنیادها و نهادهای انقلاب از بودجه کل کشور استفاده می‌نمایند مشمول قانون برگزاری مناقصات خواهند بود. این نظر مجمع در موردی صادر شده است که شورای نگهبان شمول قانون را نسبت به دستگاه‌های زیر نظر مقام معظم رهبری مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی دانسته بود. لذا بند «ب» ماده حاضر نیز با عنایت به همان قید اجرایی

خواهد شد. اما نکته‌ای که قابل توجه است آن است که در خصوص «ستاد اجرایی فرمان امام ره» و «قرارگاه‌های سازندگی» که از جمله دستگاه‌های موضوع ماده (۲) این مصوبه بوده لکن در قانون برگزاری مناقصات ذکر نشده‌اند، از حیث وارد بودن ایراد پیشین شورای نگهبان درخصوص مغایرت شمول قانون برگزاری مناقصات نسبت به دستگاه‌های زیر نظر مقام معظم رهبری محل تأمل است.

ماده (۴) -

بند «الف» - نکته، ابهام، مغایرت با اصل ۸۵

۱. در جزء «۱» بند «الف» این ماده، وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف شده است تا سامانه‌ای را به منظور «درج فهرست توانمندی‌های محصولات داخلی» راه‌اندازی نماید، در این رابطه شبهه‌ای که ممکن است به وجود آید این است که چنین حکمی در خصوص راه‌اندازی سامانه مستلزم هزینه بوده و موجب افزایش بار مالی بر دولت خواهد بود به ویژه آنکه عبارت «از محل اعتبارات داخلی» نیز تصریح شده است. اما با توجه به عبارت «با استفاده از سامانه‌های موجود» به آن معناست که قصد قانونگذار آن نبوده است که سامانه جدیدی راه‌اندازی شود بلکه صرفاً از طریق سامانه‌های موجود محقق خواهد شد. در ضمن گفتنی است، اکنون نیز سامانه‌ای تحت عنوان «سامانه توانمندی‌های تولیدی و خدماتی کشور» موجود است که با آدرس «yon.ir/trof3» قابل مشاهده می‌باشد. لذا با توجه به این توضیحات به نظر می‌رسد این جزء مغایرتی با اصل ۷۵ قانون اساسی ندارد.

۲. در تبصره جزء «۳» بند «الف» این ماده بیان شده است که آیین‌نامه

اجرائی این جزء «توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری ... تهیه و ابلاغ می‌شود». در این خصوص با توجه به آنکه همکارانی نیز برای وزارت مزبور شمرده شده است تا در فرایند تهیه آیین‌نامه مد نظر همکاری نمایند، مشخص نیست نهایتاً مقام تصویب‌کننده این آئین‌نامه چه نهادی است و لذا تبصره مزبور از این حیث ابهام دارد.

۳. در خصوص جزء «۴» این بند، با توجه به اینکه تعیین رتبه‌بندی موضوع این جزء آثاری در پی دارد و اشخاص مشمول این جزء بر اساس رتبه‌بندی صورت گرفته می‌توانند برخی فعالیت‌ها را انجام داده، برخی قراردادهای منعقد نموده و از برخی مزایا استفاده نمایند، عدم تعیین ضوابط رتبه‌بندی نظیر «حجم فعالیت، کیفیت تولیدات، میزان سرمایه ثبت شده یا در گردش، تعداد نیروی انسانی مشغول بکار و ...» و تفویض «نحوه رتبه‌بندی» به صورت مطلق به آیین‌نامه اجرایی مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است. نکته قابل توجه آن است که در قانون فعلی، موضوع رتبه‌بندی شرکت‌ها صرفاً در خصوص شرکت‌های پیمانکار و مشاور در انجام طرح‌های دولتی مطرح است^۱ و لکن در این جزء دامنه مشمول رتبه‌بندی به تمامی تولیدکنندگان کالاها و عرضه‌کنندگان خدمات در سراسر کشور توسعه داده می‌شود.

۴. در خصوص تبصره «۱» جزء «۴» این بند با توجه به ماده (۲۲) قانون برنامه و بودجه، لازم است تصریح شود که «تشخیص صلاحیت و طبقه‌بندی مهندسان مشاور و پیمانکاران طرف قرارداد با دستگاه‌های اجرایی توسط سازمان برنامه و بودجه صورت می‌گیرد که بر اساس آیین‌نامه مصوب هیأت وزیران خواهد بود و دستگاه‌های اجرایی با پیمانکاران و مشاوران مورد تأیید سازمان قرارداد منعقد خواهند کرد.

۱. بر اساس مواد (۲۲) و (۲۳) قانون برنامه و بودجه کشور مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰، تشخیص صلاحیت و طبقه‌بندی مهندسان مشاور و پیمانکاران طرف قرارداد با دستگاه‌های اجرایی توسط سازمان برنامه و بودجه صورت می‌گیرد که بر اساس آیین‌نامه مصوب هیأت وزیران خواهد بود و دستگاه‌های اجرایی با پیمانکاران و مشاوران مورد تأیید سازمان قرارداد منعقد خواهند کرد.

سرمایه‌ای» باید بر اساس آیین‌نامه مصوب هیأت وزیران صورت گیرد. چرا که ذکر مطلق این صلاحیت برای سازمان برنامه و بودجه و عدم تقیید به رعایت آیین‌نامه مزبور این ابهام را دارد که سازمان بنا بر تشخیص خود عمل کرده و لزومی به رعایت مفاد آیین‌نامه مزبور نیست. در صورتی که منظور از این تبصره عدم لزوم رعایت آیین‌نامه فوق‌الذکر توسط سازمان باشد با توجه به اینکه ضوابط اجرایی این موضوع در آیین‌نامه ذکر شده است مغایر اصل ۱۳۸ قانون اساسی خواهد بود.

۵. «تشکل‌های اقتصادی» در تبصره «۲» جزء «۴» این بند، در بند «ب»^۱ ماده (۱) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار تعریف شده‌اند.

بند «ب» - ابهام و مغایرت با اصل ۴۳ و نکته

۱. بر اساس جزء «۱» این بند، دستگاه‌های موضوع ماده (۲) این قانون (باتوجه به گستردگی آن و حتی شمول آن بر بخشی از شرکت‌های خصوصی) موظف‌اند مشخصات طرح‌های مصوب خود را در سامانه‌ای که قابل دسترس عموم است، منتشر کنند. در این خصوص باتوجه به اینکه معلوم نیست «مشخصات طرح» آیا شامل جزئیات طرح‌ها و نحوه اجرای آنها، زمانبندی طرح و سایر موارد مربوط می‌شود یا خیر ابهام دارد. با توجه به اینکه برخی طرح‌های اقتصادی ماهیتی محرمانه و پنهانی دارد و عرضه عمومی اطلاعات آنها ممکن است زمینه از بین رفتن ارزش آن طرح را فراهم آورد و یا اینکه موجب سرقت طرح گردد، اطلاق عبارت مذکور محل

۱. تشکل اقتصادی: تشکلهایی که به منظور حفظ حقوق و منافع مشروع و قانونی اعضاء و ساماندهی فعالیت و بهبود وضعیت اقتصادی اعضاء اعم از حقیقی و حقوقی، به موجب قانون و یا به صورت داوطلبانه توسط مدیران صنایع و معادن، کشاورزی، بازرگانی، خدمات و نیز صاحبان کسب یا پیشه یا حرفه و تجارت نزد اتاقها یا سایر مراجع قانونی ثبت شده یا می‌شوند.

تأمل است. البته لازم به ذکر است فلسفه چنین حکمی اطلاع پیمانکاران داخلی از نیاز دستگاه‌ها در خصوص طرح‌ها می‌باشد.

۲. بر اساس جزء «۲» این بند، اقلام خارجی مورد استفاده در طرح‌ها و نیز نیازهای دوران بهره‌برداری دستگاه‌های موضوع ماده (۲)، باید در سامانه مربوطه اعلام گردد. در حقیقت، سامانه مزبور حاوی اطلاعاتی خواهد بود که از جمله آنها آمار دقیق اقلام خارجی مورد نیاز طرح‌های اجرایی کشور است. با توجه به فضای حاکم بر شرایط اقتصادی کشور و موضوع تحریم و اعمال تحریم‌های هوشمند (و ظالمانه) توسط دشمن، تجمع چنین اطلاعاتی در یک سامانه با دسترسی عمومی به نوعی امنیت اقتصادی کشور را با خطر مواجه می‌سازد و زمینه سلطه بیگانگان را بر اقتصاد کشور فراهم می‌کند. از این رو این جزء مغایر بند «۸»^۱ اصل ۴۳ قانون اساسی می‌باشد. البته فلسفه چنین حکمی نیز نظیر حکم قبل اطلاع تولیدکنندگان داخلی از نیاز دستگاه‌ها جهت برنامه ریزی برای تأمین یا ارائه کالاها و خدمات دستگاه‌ها می‌باشد.

۳. در تبصره «۲» جزء «۲» این بند با توجه به اینکه حداقل زمان لازم برای کسب مجوز خرید اقلام خارجی ۳ ماه ذکر شده است، اعمال حکم این ماده بلافاصله پس از لازم‌الاجرا شدن این مصوبه، می‌تواند موجب فراهم آوردن ضرر در خصوص اشخاصی شود که قبل از امکان اجرای این ماده باید خرید خارجی داشته باشند. لذا با توجه به این توضیح، و با عنایت به اینکه این قانون زمانبندی خاصی را برای لازم‌الاجرا شدن پیش‌بینی نکرده

۱. جلوگیری از سلطه اقتصادی بیگانه بر اقتصاد کشور.

است و به محض تصویب احکام آن لازم‌الاجرا خواهد بود، این تبصره می‌تواند موجبات ورود ضرر به اشخاص را فراهم نماید و چنین امری مغایر اصل ۴۰ قانون اساسی است.

همچنین اعمال حکم این تبصره در خصوص اشخاص مندرج در تبصره «۲» ماده (۲) با توجه به نکته‌ای که در خصوص آن تبصره بیان گردید محل تأمل است.

۴. در رابطه با جزء «۴» این بند نکته‌ای که وجود دارد این است که بر اساس ماده (۹)^۱ قانون تقویت و توسعه نظام استاندارد مراکز تأیید صلاحیت داخلی مشخص شده است. همچنین به موجب قوانین «عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مجمع بین‌المللی تأیید صلاحیت مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۲»، «عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در اتحادیه بین‌المللی تأیید صلاحیت آزمایشگاهی مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۲» و «عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در مؤسسه منطقه‌ای استانداردسازی، ارزیابی انطباق، تأیید صلاحیت و اندازه‌شناسی (ریسکام)» مراکز تأیید صلاحیت بین‌المللی مذکور معاهدات و موافقتنامه‌های مزبور، در نظام حقوقی ما به رسمیت شناخته شده است. با این توضیح به نظر می‌رسد منظور از «مرکز تأیید صلاحیت بین‌المللی» در جزء «۴»، همین مراکزی است که به موجب قوانین، دولت عضو آنها است.

ماده (۵) - مغایرت با اصل ۸۵ و ابهام

۱. تشخیص ضرورت تأمین کالا یا خدمت خارجی در تبصره «۱» این

۱. ماده ۹ - فعالیت‌های اعتباربخشی در «مرکز ملی تأیید صلاحیت ایران» انجام می‌پذیرد که رئیس آن به پیشنهاد رئیس سازمان و تصویب شورای عالی استاندارد و با حکم رئیس سازمان برای مدت چهار سال انتخاب می‌شود.

ماده، بدون هیچ ضابطه‌ای، به عهده وزارت صنعت، معدن و تجارت یا وزارت جهادکشاورزی نهاده شده است. اما مشخص نیست منظور از ضرورت چیست و چه ضابطه‌ای برای اجرای آن پیش‌بینی شده است. آیا در دسترس نبودن کالای ایرانی یا گران بودن آن، یا کیفیت پایین آن به عنوان ضرورت محسوب می‌شود یا اینکه موارد دیگری را شامل می‌شود. از این رو حکم این تبصره از این جهت که ضابطه خاصی برای تشخیص ضرورت تعیین نکرده است مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی می‌باشد.

۲. در تبصره «۳» این ماده امکان نقض حکم تبصره «۲» با تأیید هیأت نظارت یا شورای اقتصاد پیش‌بینی شده است. با توجه به اینکه در تبصره پیشین، نصاب توسط قانونگذار تعیین شده است، لازم است در مواردی که مقرر می‌شود تا نهادی نصاب مزبور را رعایت نکند یا جواز عدم رعایت آن را صادر نکند ضابطه‌ای مشخص شود. نظیر اینکه به نسبت میزان مورد نیاز از نصاب مورد نظر کاهش دهد و یا ضابطه‌ای نظیر آن. لذا اطلاق اختیار موضوع این تبصره بدون تعیین ضابطه مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

۳. نکته ای که در خصوص تبصره «۵» این ماده وجود دارد این است که بر اساس بند «۵»^۱ ماده (۵۸) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، در خصوص بازار کالاها و خدمات انحصاری، شورای رقابت صلاحیت قیمت‌گذاری دارد. با توجه به اینکه ماده (۹۲)^۲ قانون مزبور مقرر داشته است که نسخ احکام و مفاد مندرج در مواد این قانون باید به صورت

۱. تعیین مصادیق و تصویب دستورالعمل تنظیم قیمت، مقدار و شرایط دسترسی به بازار کالاها و خدمات انحصاری در هر مورد با رعایت مقررات مربوط

۲. از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر با آن نسخ می‌گردد و مادام که در قوانین بعدی نسخ و یا اصلاح مواد و مقررات این قانون صریحاً و با ذکر نام این قانون و ماده مورد نظر قید نشود، معتبر خواهد بود.

صریح انجام شود، عدم تصریح به نسخ آن ماده در موضوع این تبصره از یک سو و ایجاد صلاحیت «کشف قیمت» برای وزارت صنعت، معدن و تجارت در شرایط انحصاری از سوی دیگر، به معنای رسمیت داشتن دو مرجع برای قیمت‌گذاری در شرایط واحد می‌باشد. زیرا قانونگذار صلاحیت سابق شورای رقابت را به طور صریح نسخ نکرده است و در این تبصره نیز در همین موضوع (کشف قیمت در شرایط انحصاری) سازوکار مربوطه را براساس آیین‌نامه وزارت صمت تعیین کرده است. از این رو این تبصره دارای ابهام می‌باشد.

۴. در تبصره «۷»، عبارت «قراردادهای غیرمستقیم» به جهت عدم تعریف، واجد ابهام است.

۵. در تبصره «۸» عبارت «چهارچوب الزامات فناورانه» واجد ابهام است. با توجه به تبصره «۹» همین ماده، پیوست فناوری هر قرارداد، به عنوان جزئی از آن قرارداد براساس «الزامات فناورانه» موضوع این تبصره تهیه می‌شود. با این توضیح، الزامات مزبور ممکن است حاوی مفادی باشد که با حقوق و تکالیف اشخاص مرتبط است و به نوعی موجد محدودیت است. از این رو، تفویض تصویب الزامات فناورانه، به شورای اقتصاد با توجه به عدم مشخص بودن چارچوب آن، واجد ابهام می‌باشد.

۶. تذکر: در تبصره «۹» عبارت «موضوع این تبصره» با توجه به اینکه «الزامات فناورانه» موضوع تبصره قبل است، لازم است اصلاح شود.

ماده (۶) - ابهام

مطابق بند «ج» این ماده عدم رعایت احکام این قانون توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی، منتج به عدم امکان ثبت سفارش کالا و خدمات توسط

آنان خواهد شد. ظاهر و اطلاق این بند این ابهام را در بر دارد که آیا حتی اشخاصی که فقط یک بار از احکام این قانون تخطی نمایند یا اشخاصی که تنها یکی از احکام این قانون - و نه تمامی احکام آن - را رعایت نمایند، از ثبت سفارش کالا و خدمات محروم خواهند شد؟ این ابهام از این حیث واجد اهمیت است که هیچ راهکار جبرانی برای این اشخاص در نظر گرفته نشده است؛ بنابراین این اشخاص دیگر امکان ثبت سفارش کالا یا خدمات را نخواهند داشت.

ماده (۸) - نکته

مفاد این ماده در خصوص شناسایی نهادی تحت عنوان «تأمین مالی از طریق واگذاری مطالبات از طریق کارگزاری» یا همان «فاکتورینگ» می باشد که تاکنون در نظام حقوقی ما به صورت مطروحه در این ماده وجود نداشته است. توضیح آنکه «فاکتورینگ» یکی از روش‌های تأمین مالی محسوب می شود که در دنیا بسیار متداول می باشد و براساس آن این امکان وجود خواهد داشت که پیمانکاران بتوانند قراردادهای منعقد شده میان خود و کارفرما را و یا به عبارت دیگر مطالبات خود بابت یک قرارداد را نزد نهاد تأمین مالی (که مطابق این ماده می تواند یک بانک یا مؤسسه اعتباری و یا حتی یک شخص حقیقی باشد) به عنوان وثیقه بگذارد و در نتیجه کارفرما موظف به پذیرش نهاد تأمین مالی به عنوان ذی نفع و قرار گرفتن وی در جریان مالی طرح یا پروژه خواهد بود و مطابق قرارداد فی مابین پیمانکار و نهاد تأمین مالی مکلف به پرداخت مطالبات پیمانکار به نهاد مزبور می باشد، چراکه نهاد مزبور به منظور انجام پروژه و مطابق قرارداد وظیفه تأمین مالی طرح را داشته یا به نوعی سرمایه گذاری طرح را برعهده داشته است.

به عنوان مثال یک شرکت پیمانکار تحت عنوان شرکت «الف» در حوزه اکتشاف نفت اقدام به انعقاد قراردادی با مبلغ یکصد میلیارد تومان با شرکت ملی نفت می نماید. در حالت عادی اگر شرکت مزبور تا حدود قابل توجهی سرمایه نداشته باشد مجبور است صرفاً با ارائه اسناد ملکی یا سایر تضامین موجود به این میزان از بانک یا هر نهادی تسهیلات اخذ نماید و با اتمام این وثائق علی رغم توانایی فنی نمی تواند در قرارداد دیگر یا به میزان بیشتری مشارکت نماید، لکن براساس نهاد فاکتورینگ می تواند با وثیقه گذاشتن قرارداد خود (یا به عبارت دیگر واگذاری مطالبات محقق شده یا نشده خود براساس قرارداد) به یک نهاد تأمین مالی تحت عنوان «بانک»، اقدام به جذب سرمایه از «بانک» نماید. در این حالت شرکت ملی نفت مکلف است «بانک» را به رسمیت بشناسد و مبلغ قرارداد را مطابق تشریفات مقرر بین شرکت «الف» و «بانک» به «بانک» بپردازد.

استفاده از چنین روشی چند مزیت دارد: اول اینکه بانک ها و نهادهای تأمین مالی جهت پرداخت وام یا سرمایه گذاری جهت انجام پروژه ها محدود به اخذ وثایق معمول نظیر املاک و غیره نخواهند شد و می توانند با در نظر گرفتن جوانب مختلف به نوعی در قراردادها به عنوان یک طرف قرار گرفته و به رسمیت شناخته شوند.

دوم اینکه هم اکنون علی رغم اینکه پیمانکاران داخلی توان انجام بسیاری از پروژه ها را دارند ولی به جهت اینکه به میزان کافی سرمایه در گردش ندارند، صرفاً به میزان وثائق ملکی، وجوه نقد، ضمانت نامه های بانکی و معمول خود توانایی اخذ وام یا تسهیلات دارند و این امر باعث عدم توانایی آن ها در انجام پروژه خواهد شد، در حالی که از یک سو بانک

ها و مؤسسات اعتباری در صورت به رسمیت شناخته شدن به عنوان یکی از طرفین رابطه مالی، انگیزه زیادی جهت سرمایه گذاری دارند و از سوی دیگر توان فنی و اجرایی پیمانکاران بیش از میزان وثایق آنهاست. لذا از طریق روش مذکور در این ماده، شرکت‌ها می‌توانند به میزانی که با کارفرمایان قرارداد منعقد می‌کنند از طریق واگذاری مطالبات قراردادی خود به نهاد تأمین مالی، سرمایه جذب کنند.

سوم اینکه باتوجه به ذی نفعی نهاد تأمین مالی و اهمیت انجام کار به نحو احسن برای وی (به منظور وصول منابع و مطالبات از سوی کارفرما)، نهاد تأمین مالی سعی می‌نماید با رصد فرآیند کار طرح یا پروژه، نسبت به انجام کار به نحو احسن و در نتیجه بازگشت سرمایه خود به همراه سود آن اطمینان حاصل نماید. همچنین این امر می‌تواند یکی از مشکلات بانکداری فعلی و مطالبات بانک‌ها را تا اندازه ای کاهش دهد. چرا که بخشی از مطالبات بانک‌ها ناشی از اعطای تسهیلات جهت انجام پروژه‌هایی است که اگرچه پیمانکار به صورت کامل تمام وجه و هزینه طرح یا پروژه را از کارفرما دریافت کرده است ولی اقدام به بازپرداخت تسهیلاتی که از بانک گرفته نموده است. لکن با چنین روشی کارفرما مکلف خواهد شد به صورت مستقیم سرمایه یا تسهیلات اخذ شده توسط پیمانکار از نهاد تأمین مالی که می‌تواند یک بانک باشد را بپردازد.

لازم به ذکر است نهاد فاکتورینگ صرفاً به معنای قرار گرفتن یک قرارداد به عنوان وثیقه نیست و همانگونه که از مفاد ماده حاضر بر می‌آید مطالبات محقق شده نیز می‌تواند از طریق این سازوکار به نهاد تأمین مالی واگذار شود که می‌توان در این بخش آن را نوعی خرید دین از طریق تنزیل نامید.

بدین صورت که پیمانکار مجاز خواهد بود مطالبات خود از پیمانکار که به دلیل انجام طرح یا پروژه محقق شده است را به نهاد تأمین مالی واگذار و به جای آن وجه نقد دریافت نماید.

ماده (۹) - مغایرت با اصل ۸۵

در این بند، پس از تعیین حوزه فعالیت مؤسسات تضمین، تعیین «نحوه تأسیس و چهارچوب فعالیت‌های» این مؤسسات به آئین‌نامه مصوب هیأت وزیران واگذار شده است. در حالی که ضوابط تأسیس و ثبت و رسمیت یافتن و حدود مسئولیت این قبیل مؤسسات جزء موضوعات دارای شأن قانونگذاری می‌باشد که باید توسط مقنن تعیین و اعلام گردد. بنابراین واگذاری این موارد به هیأت وزیران مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است.

ماده (۱۲) - مغایرت با اصول ۱۵ و ۸۵

۱. استفاده از واژگان «تست» و «سرویس» در این ماده با توجه به وجود معادل فارسی برای آنها، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی می‌باشد.

۲. در تبصره این ماده، محاسبه و مطالبه حق بیمه بر اساس روش «نسبت مزد به کل کار انجام یافته» در رابطه با بخشی از قراردادها که از کارگاه‌های غیرثابت استفاده می‌نمایند، مجاز شمرده شده است. نکته ای که در این خصوص وجود دارد این است که در چنین روشی سازمان تأمین اجتماعی براساس تشخیص خود اقدام به برآورد نسبت مزد به کل قرارداد می‌نماید. به عنوان مثال (مطابق بخشنامه های خود) تشخیص می‌هد که از یک قرارداد ده میلیاردی در یک پروژه راهسازی، شش میلیارد آن مزد می‌باشد و مبتنی بر همین برآورد اقدام به دریافت حق بیمه از کل مبلغ مزبور

دستمزد) می نماید. نکته ای که در این خصوص وجود دارد این است که مشخص نیست سازمان تأمین اجتماعی مطابق چه ضوابط قانونی اقدام به برآورد میزان مزد نسبت به کل قرارداد می نماید و در صورتی که پیمانکار به میزان پرداخت حق بیمه براساس روش مزبور، از کارگر استفاده ننماید، حق بیمه پرداختی چگونه خواهد بود. همچنین تفاوت چنین قراردادهایی با قرارداد هایی که از کارگاه های ثابت استفاده می نماید در چیست که نحوه محاسبه حق بیمه قراردادهای مزبور متفاوت می باشد. به نظر می رسد تعیین چنین مواردی دارای ماهیت و شأن تقنینی بوده و از حدود صلاحیت این سازمان خارج می باشد.

ماده (۱۳) -

بند «الف» - مغایرت با اصول ۷۵ و ۸۵

۱. به موجب بند «الف» این ماده مقرر شده است که «نحوه محاسبه حق بیمه»، «معافیت های بیمه ای» و «مفاصاحساب» قراردادهای تحقیقاتی و پژوهشی به موجب آئین نامه ای که به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید، تعیین می شود. نکته ای که در این خصوص قابل طرح می باشد این است که اطلاق نحوه محاسبه موارد مذکور باتوجه به اینکه بند حاضر در مقام برقراری نوعی تشویق جهت قراردادهای مزبور می باشد، به نوعی تغییر احکام قانونی موجود در این خصوص نظیر میزان حق بیمه یا معافیت های بیمه ای موجود در قوانین استظهار می شود. لذا تفویض چنین اموری به آئین نامه علاوه بر اینکه مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی می باشد، به جهت اینکه اطلاق آن می تواند منجر به کاهش درآمدهای عمومی (با افزایش معافیت های بیمه ای یا کاهش حق بیمه) گردد مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی می

باشد.

بند «ب» - مغایرت با اصل ۷۵

در این بند هزینه‌های تحقیقاتی و پژوهشی «دستگاه‌های موضوع ماده (۲) این قانون» و «اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی»، مشمول تسهیلات مذکور در بند «س» ماده (۱۳۲) قانون مالیات‌های مستقیم^۱ دانسته شده است. از آنجا که بخشودگی مالیاتی مذکور در بند «س» ماده (۱۳۲) تا پیش از این مصوبه، صرفاً ناظر بر هزینه‌های تحقیقاتی و پژوهشی «اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی» بوده است، شمول بخشودگی یاد شده به «دستگاه‌های موضوع ماده (۲) این قانون» به دلیل افزایش دامنه استفاده کنندگان از این تخفیف مالیاتی، منجر به کاهش درآمدهای مالیاتی شده و با توجه به عدم پیش‌بینی طریقه جبران آن مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی می‌باشد.

بند «د» - مغایرت با اصل ۷۵ و ۸۵

براساس صدر ماده حاضر «به منظور تقویت تحقیق و توسعه، مشوق‌های بیمه‌ای، مالیاتی و ارتقای علمی به صورت زیر اعمال می‌گردد: ...» و به موجب بند «د» این ماده، «در مورد اقلام و نیازهای قراردادهای ...»، این مشوق‌ها «طبق آئین‌نامه‌ای که ... به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، عمل

۱. بند «س» ماده (۱۳۲): معادل هزینه‌های تحقیقاتی و پژوهشی اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی در واحدهای تولیدی و صنعتی دارای پروانه بهره برداری از وزارتخانه‌های ذی‌ربط که در قالب قرارداد منعقد شده با دانشگاه‌ها یا مراکز پژوهشی و آموزش عالی دارای مجوز قطعی از وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که در چهارچوب نقشه جامع علمی کشور انجام می‌شود، مشروط بر اینکه گزارش پیشرفت سالانه آن به تصویب شورای پژوهشی دانشگاه‌ها و یا مراکز تحقیقاتی مربوطه برسد و ناخالص درآمد ابرازی حاصل از فعالیت‌های تولیدی و معدنی آنها کمتر از پنج میلیارد (۵/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال نباشد، حداکثر به میزان ده درصد (۱۰٪) مالیات ابرازی سال انجام هزینه مذکور بخشوده می‌شود. معادل مبلغ منظور شده به حساب مالیات اشخاص مذکور، به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی پذیرفته نخواهد شد.

دستورالعمل اجرائی این بند با پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌رسد.

می‌شود.» در این خصوص باتوجه به اینکه براساس صدر این ماده مفاد بند «د»، اجمالاً ناظر بر مشوق‌ها و تسهیلاتی می‌باشد که جزئیات آن باید در آئین‌نامه مصوب هیأت وزیران مشخص گردد؛ لذا از آنجا که اطلاق این امر می‌تواند مشتمل بر موارد دارای ماهیت تقنینی (نظیر معافیت‌های مالیاتی و ...) باشد، واگذاری آن به آئین‌نامه مصوب هیأت وزیران مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی است. همچنین از آنجا که هیأت وزیران مکلف به در نظر گرفتن تسهیلات و مشوق‌هایی در رابطه با موضوع بند «د» شده است و این تکلیف منجر به کاهش درآمد عمومی (بدون پیش‌بینی طریقه جبران آن) می‌شود، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی نیز می‌باشد.

ماده (۱۵) - مغایرت با اصل ۷۵

در صدر ماده «بنگاه‌های اقتصادی» مشمول حکم معافیت مالیاتی موضوع این ماده واقع شده‌اند. در این خصوص نکات ذیل حائز اهمیت می‌باشد:

۱. عنوان «بنگاه‌های اقتصادی» بسیار کلی بوده و فارغ از شرکت‌ها و مؤسسات موضوع ماده (۲) این قانون بوده و دامنه و حدود آن مشخص نیست. تعیین دامنه این واحدها باتوجه به موضوع این ماده درخصوص برقرار نوعی معافیت مالیاتی جهت این بنگاه‌ها واجد ماهیت تقنینی است.
۲. اما درخصوص موضوع حکم این ماده باید گفت هم‌اکنون مطابق تبصره «۱» ماده (۱۴۹) قانون مالیات‌های مستقیم «افزایش بهای ناشی از تجدید ارزیابی دارایی‌های اشخاص حقوقی، با رعایت استانداردهای حسابداری مشمول پرداخت مالیات بر درآمد نیست و هزینه استهلاک ناشی از افزایش تجدید ارزیابی نیز به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی تلقی

نمی‌شود...» اما از سوی دیگر حکم مزبور براساس بند «ز» تبصره «۱۰» ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور اصلاح گردید. مطابق این بند «انتقال مازاد تجدید ارزیابی شرکت‌ها، موضوع ماده (۱۴۹) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۹۴/۴/۳۱ به حساب افزایش سرمایه با رعایت شروط ذیل بلامانع است و مشمول مالیات به نرخ صفر خواهد بود:

۱. شرکت‌های مذکور باید بر اساس صورتهای مالی عملکرد سال ۱۳۹۶ مشمول ماده (۱۴۱) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷/۱۲/۲۴ شده باشند.
۲. شرکت‌های مذکور باید با این تجدید ارزیابی از شمول ماده (۱۴۱) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت خارج شوند.»

با این توضیح که براساس بند مزبور و با در نظر گرفتن ماده (۱۴۱) لایحه قانونی اصاح قسمتی از قانون تجارت، در سال ۱۳۹۷ شرکت‌هایی مشمول معافیت این بند خواهند بود که اولاً سرمایه آن‌ها به موجب زیان‌های وارده از نصف کمتر شده باشد و ثانیاً با تجدید ارزیابی دارایی آن‌ها و بر فرض احتساب آن به عنوان افزایش سرمایه شرکت، مجموع سرمایه شرکت از نصف کمتر نشود. به عبارت دیگر، میزان کاهش سرمایه شرکت به موجب زیان‌های وارده (بدون احتساب تجدید ارزیابی دارایی‌های

۱. ماده (۱۴۱) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت: اگر بر اثر زیان‌های وارده حداقل نصف سرمایه شرکت از میان برود هیئت مدیره مکلف است بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده صاحبان سهام را دعوت نماید تا موضوع انحلال یا بقاء شرکت مورد شور و رأی واقع شود. هرگاه مجمع مزبور رأی به انحلال شرکت ندهد باید در همان جلسه و با رعایت مقررات ماده ۶ این قانون سرمایه شرکت را به مبلغ سرمایه موجود کاهش دهد. در صورتی که هیئت مدیره بر خلاف این ماده به دعوت مجمع عمومی فوق‌العاده مبادرت ننماید و یا مجمعی که دعوت می‌شود نتواند مطابق مقررات قانونی منعقد گردد هر ذینفع می‌تواند انحلال شرکت را از دادگاه صلاحیتدار درخواست کند.

شرکت) بیشتر از نصف سرمایه شرکت باشد؛ اما میزان کاهش سرمایه با احتساب مجموع زیان‌های وارده به علاوه تجدید ارزیابی دارایی‌های شرکت، کمتر از نصف سرمایه شرکت باشد.

اما در ماده حاضر معافیت مالیاتی افزایش سرمایه ناشی از تجدید ارزیابی‌ها مقید به هیچ‌گونه شرطی نشده و لذا به نظر می‌رسد باعث توسعه دامنه معافیت مالیاتی مقرر در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ شده است. همچنین باتوجه به اینکه قانون بودجه قانونی موقت و یکساله می‌باشد، حکم ماده (۱۵) طرح حاضر در سال‌های دیگر نیز باعث افزایش بار مالی خواهد شد.

ماده (۱۶) - مغایرت با اصل ۸۵

با عنایت به اینکه در این ماده به صورت کلی و بدون هیچ‌گونه ضابطه و چارچوبی حمایت از تجمیع توانمندی‌ها به آئین نامه هیأت وزیران سپرده شده است، از جهت اینکه اطلاق این حمایت‌ها می‌تواند مشتمل بر موضوعات تقنینی باشد مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی تلقی می‌شود.

ماده (۱۷) - مغایرت با اصل ۶۰

براساس تبصره (۱) این ماده وظیفه اجرایی تعیین مصادیق کالاهای موضوع این ماده به کارگروهی داده شده است که با مسئولیت وزات صمت متشکل از برخی افراد خارج از قوه مجریه (اعضای اتاق‌ها) می‌باشد، چنین امری در صورتی که یک وظیفه یا امر اجرایی تلقی گردد، براساس رویه شورای نگهبان مغایر اصل ۶۰ قانون اساسی تلقی می‌شود.

ماده (۲۰) - مغایرت با اصل ۷۵ و بند «۱» اصل ۱۱۰

۱. بند «۴» این ماده در مقام توسعه دامنه مشوق‌های مالی و همچنین معافیت‌ها و تخفیفات مالیاتی مقرر در ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید و

همچنین ماده (۱۳۲) قانون مالیات‌های مستقیم می‌باشد، لذا بند مزبور از این حیث باعث کاهش درآمدهای عمومی دولت شده و به جهت عدم پیش‌بینی طریق تأمین آن مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی تلقی می‌شود.

لازم به ذکر است از جمله مشوق‌هایی که براساس ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید^۱ پیش‌بینی شده است، بازپرداخت اصل و سود سرمایه‌گذاری و حقوق دولتی و عوارض قانونی و سایر هزینه‌های متعلقه یا منافع اقدام موضوع ماده مزبور توسط دولت می‌باشد (بند «۲» ماده ۱۲).

همچنین براساس ماده (۱۳۲) قانون مالیات‌های مستقیم^۲ چندین نوع

۱. ماده ۱۲- به کلیه وزارتخانه‌ها و ویژه نفت و نیرو و شرکتهای تابعه و وابسته به آنها و سازمان‌ها و مؤسسات دولتی و کلیه دارندگان عنوان و ردیف در قوانین بودجه کل کشور اجازه داده می‌شود سالانه تا سقف یکصد میلیارد دلار به صورت ارزی و پانصد هزار میلیارد ریال به صورت ریالی که هر ساله تا سقف نرخ تورم سال قبل تعدیل می‌گردد، در موارد مربوط به بندهای ذیل این ماده که سرمایه‌گذاری یا اقدام اشخاص حقیقی یا حقوقی خارجی یا داخلی با اولویت بخشهای خصوصی یا تعاونی به تولید، صادرات، ارتقای کیفیت، صرفه‌جویی یا کاهش هزینه در تولید کالا یا خدمت و زمان و بهبود کیفیت محیط زیست و یا کاهش تلفات جانی و مالی می‌انجامد برای نفت و گاز و میعانات گازی و فرآورده‌های نفتی و کالاهای و خدمات قابل صادرات یا واردات به قیمت‌های صادراتی یا وارداتی به نرخ روز ارز بازار آزاد یا معادل ریالی آن با احتساب حقوق دولتی و عوارض قانونی و سایر هزینه‌های متعلقه و برای سایر موارد با قیمت‌های غیربازارانه‌ای با احتساب حقوق دولتی و عوارض قانونی و سایر هزینه‌های متعلقه قرارداد منعقد کنند. دولت مکلف است:

۱- کالا یا خدمت تولید شده یا صرفه‌جویی شده و منافع یا ارزش حاصله را حسب مورد و از محل درآمد، صرفه‌جویی، منافع یا ارزش حاصله خریداری کند.

۲- اصل و سود سرمایه‌گذاری و حقوق دولتی و عوارض قانونی و سایر هزینه‌های متعلقه یا منافع اقدام موضوع این ماده را به آنان پرداخت نماید ...

الف- ...

تیسره ۲- صندوق توسعه ملی و بانکهای عامل موظفند به طرحهای دارای توجیه فنی و اقتصادی این ماده با اولویت، تسهیلات ارزی و ریالی پرداخت نمایند.

تیسره ۳- در مواردی که سرمایه‌گذاری یا اقدامات اشخاص موضوع این ماده منجر به افزایش درآمد عمومی و یا کاهش هزینه‌های عمومی شود، تعهد بازپرداخت اصل و سود سرمایه‌گذاری و حقوق دولتی و عوارض قانونی و سایر هزینه‌های متعلقه یا منافع و عواید حاصل از اقدامات، به میزان و ترتیبی که به تصویب شورای اقتصاد می‌رسد به عهده دولت است

۴. ماده ۱۳۲- درآمد ابرازی ناشی از فعالیت‌های تولیدی و معدنی اشخاص حقوقی غیردولتی در واحدهای تولیدی یا معدنی که از تاریخ اجرای این ماده از طرف وزارتخانه‌های ذی‌ربط برای آنها پروانه بهره‌برداری صادر یا قرارداد استخراج و فروش منعقد می‌شود و همچنین درآمدهای خدماتی بیمارستان‌ها، هتلها و مراکز اقامتی گردشگری اشخاص یادشده که از تاریخ مذکور از طرف مراجع قانونی ذی‌ربط برای آنها پروانه بهره‌برداری یا مجوز صادر می‌

←

شود، از تاریخ شروع بهره برداری یا استخراج یا فعالیت به مدت پنج سال و در مناطق کمتر توسعه یافته به مدت ده سال با نرخ صفر مشمول مالیات می باشد.

الف - ...

ث - به منظور تشویق و افزایش سرمایه گذاری های اقتصادی در واحدهای موضوع این ماده علاوه بر دوره حمایت از طریق مالیات با نرخ صفر حسب مورد، سرمایه گذاری در مناطق کمتر توسعه یافته و سایر مناطق به شرح زیر مورد حمایت قرار می گیرد:

۱- در مناطق کمتر توسعه یافته :

مالیات سالهای بعد از دوره محاسبه مالیات با نرخ صفر مذکور در صدر این ماده تا زمانی که جمع درآمد مشمول مالیات واحد به دو برابر سرمایه ثبت و پرداخت شده برسد، با نرخ صفر محاسبه می شود و بعد از آن، مالیات متعلقه با نرخهای مقرر در ماده (۱۰۵) این قانون و تبصره های آن محاسبه و دریافت می شود.

۲- در سایر مناطق :

پنجاه درصد (۵۰٪) مالیات سالهای بعد از دوره محاسبه مالیات مذکور در صدر این ماده با نرخ صفر و پنجاه درصد (۵۰٪) باقی مانده با نرخهای مقرر در ماده (۱۰۵) قانون مالیاتهای مستقیم و تبصره های آن محاسبه و دریافت می شود. این حکم تا زمانی که جمع درآمد مشمول مالیات واحد، معادل سرمایه ثبت و پرداخت شده شود، ادامه می یابد و بعد از آن، صد درصد (۱۰۰٪) مالیات متعلقه با نرخهای مقرر در ماده (۱۰۵) این قانون و تبصره های آن محاسبه و دریافت می شود.

درآمد حمل و نقل اشخاص حقوقی غیردولتی، از مشوق مالیاتی جزءهای (۱) و (۲) این بند برخوردار می باشند. اشخاص حقوقی غیردولتی موضوع این ماده که قبل از این اصلاحیه تأسیس شده اند، در صورت سرمایه گذاری مجدد از مشوق این ماده می توانند استفاده کنند.

هرگونه سرمایه گذاری که با مجوز مراجع قانونی ذی ربط به منظور تأسیس، توسعه، بازسازی و نوسازی واحدهای مذکور برای ایجاد دارایی های ثابت به استثنای زمین هزینه می شود، مشمول حکم این بند است.

ج - ...

ح - در صورتی که سرمایه گذاری انجام شده موضوع این ماده با مشارکت سرمایه گذاران خارجی با مجوز سازمان سرمایه گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران انجام شده باشد به ازای هر پنج درصد (۵٪) مشارکت سرمایه گذاری خارجی به میزان ده درصد (۱۰٪) به مشوق این ماده به نسبت سرمایه ثبت و پرداخت شده و حداکثر تا پنجاه درصد (۵۰٪) اضافه می شود.

خ - شرکتهای خارجی که با استفاده از ظرفیت واحدهای تولیدی داخلی در ایران نسبت به تولید محصولات با نشان معتبر اقدام کنند در صورتی که حداقل بیست درصد (۲۰٪) از محصولات تولیدی را صادر نمایند از تاریخ انعقاد قرارداد همکاری با واحد تولید ایرانی در دوره محاسبه مالیات با نرخ صفر واحد تولیدی مذکور مشمول حکم این ماده بوده و در صورت اتمام دوره مذکور، از پنجاه درصد (۵۰٪) تخفیف در نرخ مالیاتی نسبت به درآمد ابرازی حاصل از فروش محصولات تولیدی در مدت مذکور در این ماده برخوردار می باشند.

ر - کلیه تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی که قبل از اجرای این ماده پروانه بهره برداری از مراجع قانونی ذی ربط اخذ کرده باشند تا مدت شش سال پس از تاریخ لازم الاجراء شدن این ماده از پرداخت پنجاه درصد (۵۰٪) مالیات بر درآمد ابرازی معاف می باشند. حکم این بند نسبت به درآمد حاصل از اعزام گردشگر به خارج از کشور معری نیست.

معافیت و تخفیف مالیاتی در نظر گرفته شده است. از جمله مطابق صدر این ماده درآمد ابرازی ناشی از فعالیت های تولیدی و معدنی اشخاص حقوقی غیردولتی در واحدهای تولیدی یا معدنی از تاریخ شروع بهره برداری یا استخراج یا فعالیت به مدت پنج سال و در مناطق کمتر توسعه یافته به مدت ده سال با نرخ صفر مشمول مالیات می باشد.

۲. مسئله دیگری که در خصوص این ماده وجود دارد این است که براساس تبصره «۲» جزء «الف» بند «۲» ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴ صندوق توسعه ملی به همراه بانکهای عامل مکلف گردیده به طرح های دارای توجیه فنی و اقتصادی این ماده با اولویت، تسهیلات ارزی و ریالی پرداخت نمایند. حال باتوجه به اینکه مطابق بند «۴» این ماده، مشوق های ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید (که مشتمل بر استفاده از تسهیلات صندوق توسعه ملی نیز می باشد) به صورت مطلق مشمول دستگاه های موضوع ماده (۲) مصوبه حاضر گردیده اند، چنین امری باعث می گردد که صندوق توسعه ملی مکلف باشد به دستگاه های دولتی مشمول ماده (۲) این قانون نیز تسهیلات بدهد. درحالی که براساس بند «۲-۱۰» سیاست های کلی برنامه ششم ارائه ی تسهیلات از منابع صندوق توسعه ی ملی صرفاً به بخش های غیردولتی و به صورت ارزی امکان پذیر می باشد و مطابق بند «۳-۱۰» همین سیاست ها

→

ز - سددصد (۱۰۰٪) درآمد ابرازی دفاتر گردشگری و زیارتی دارای مجوز از مراجع قانونی ذی ربط که از محل جذب گردشگران خارجی یا اعزام زائر به عربستان، عراق و سوریه تحصیل شده باشد با نرخ صفر مالیاتی مشمول مالیات می باشد.

ژ - ...

«استقلال مصارف صندوق توسعه‌ی ملی از تکالیف بودجه‌ای و قوانین عادی» تصریح گردیده است.

لازم به ذکر است که سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه بعد از قانون رفع موانع تولید ابلاغ گردیده است.

«موافقت‌نامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیسیون اجتماعی و اقتصادی آسیا و اقیانوسیه به نمایندگی از سازمان ملل متحد درباره تأسیس مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا»

مقدمه

لایحه یک فوریت «موافقت‌نامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و کمیسیون اجتماعی و اقتصادی آسیا و اقیانوسیه به نمایندگی از سازمان ملل متحد درباره تأسیس مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا» در تاریخ ۱۳۹۷/۱۱/۱ به تصویب مجلس رسیده است و در اجرای اصل (۹۴) قانون اساسی برای طی ترتیبات قانونی برای شورای نگهبان ارسال شده است. بر این اساس، در این گزارش ضمن تبیین سابقه این تقنینی این مرکز در ایران، محتوای این موافقت‌نامه بر مبنای قانون اساسی بررسی خواهد شد.

سوابق تشکیل این مرکز در قوانین و مقررات ایران

مجوز تشکیل مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا، ابتدائاً در بند «۸۳» قانون بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور صادر شده بود.^۱ با این توضیح که در بند یاد شده قانونگذار ضمن دادن مجوز تشکیل این مرکز، شیوه و منبع مالی کمک به فعالیت این مرکز را نیز پیش‌بینی کرده بود. در اجرای بند یاد شده از قانون بودجه سال ۱۳۹۱، در تاریخ ۱۳۹۱/۵/۱۱، وزیران عضو کمیسیون امور اجتماعی و دولت الکترونیک دولت، به موجب مصوبه

۱. بند «۸۳» قانون بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور: «با ایجاد مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا در جمهوری اسلامی ایران موضوع قطعه‌نامه شماره ۶۷/۴ مورخ ۲۵ ماه می ۲۰۱۱ کمیسیون اجتماعی و اقتصادی سازمان ملل برای آسیا و اقیانوسیه (اسکاپ) موافقت می‌شود. معاونت مجاز است از محل اعتبارات پیش‌بینی شده در ردیف شماره ۵۶-۵۵۰۰۰۰ جدول شماره (۹) این قانون و اعتباراتی که در قوانین بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌شود به ایجاد و فعالیت مرکز یاد شده کمک نماید.»

شماره ۹۳۴۲۹/ت/۴۸۳۵۵ک، ضمن تأیید تشکیل این مرکز، نصب و عزل رئیس مرکز را بر عهده رئیس جمهور قرار داده و تصویب قواعد حاکم بر شرح وظایف، اختیارات، مسئولیت‌ها و نحوه اداره و آئین‌نامه‌های مالی، معاملات و اداری و استخدامی آن را در صلاحیت رئیس جمهور قرار داده بودند.^۱ در ادامه، در تاریخ ۱۳۹۲/۲/۴ هیأت وزیران بنا به پیشنهاد معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، مصوبه مربوط به برنامه‌ریزی و اجرای فرایند تأسیس مرکز آسیا و اقیانوسیه توسط معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور را تصویب کرده و در بند «۴» این مصوبه مقرر شد که این مصوبه جایگزین تصویب‌نامه شماره ۹۳۴۲۹/ت/۴۸۳۵۵ک مورخ ۱۳۹۱/۵/۱۱ گردد.^۲

۱. مصوبه شماره ۹۳۴۲۹/ت/۴۸۳۵۵ک مورخ ۱۳۹۱/۵/۱۱ کمیسیون امور اجتماعی و دولت الکترونیک: «وزیران عضو کمیسیون امور اجتماعی و دولت الکترونیک در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۵/۹ به استناد بند (۸۳) قانون بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور و با رعایت تصویب‌نامه شماره ۱۶۴۰۸/ت/۳۷۳هـ مورخ ۱۳۸۶/۱۰/۱۰ تصویب نمودند: مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا در جمهوری اسلامی ایران موضوع قطعنامه شماره ۴/۶۷ مورخ ۲۵ ماه می ۲۰۱۱ کمیسیون اجتماعی اقتصادی سازمان ملل برای آسیا و اقیانوسیه (اسکاپ) ایجاد می‌شود. نصب و عزل رئیس مرکز یاد شده بر عهده رئیس جمهور است و شرح وظایف، اختیارات، مسئولیت‌ها و نحوه اداره و آئین‌نامه‌های مالی، معاملات و اداری و استخدامی آن به تصویب رئیس جمهور خواهد رسید.

این تصویب‌نامه در تاریخ ۱۳۹۱/۵/۱۱ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.»

۲. مصوبه مربوط به برنامه‌ریزی و اجرای فرایند تأسیس مرکز آسیا و اقیانوسیه توسط معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور مصوب ۱۳۹۲/۲/۴ هیأت وزیران: «هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۲/۴ بنا به پیشنهاد معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

۱- معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور به عنوان مرجع ملی کمیسیون اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد برای آسیا و اقیانوسیه (اسکاپ) در کشور، موظف است براساس قطعنامه شماره ۶۷/۴ مورخ ۲۵ ماه می ۲۰۱۱ اسکاپ و ضوابط و مقررات سازمان ملل متحد و با رعایت قوانین جمهوری اسلامی ایران، نسبت به برنامه‌ریزی و اجرای فرایند تأسیس مرکز آسیا و اقیانوسیه برای توسعه مدیریت اطلاعات بلایا در جمهوری اسلامی ایران اقدام نماید.

...-۲

۳- معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور در چارچوب اعتبار پیش‌بینی شده در قانون بودجه موظف است نسبت به تکمیل، تجهیز و انجام سایر هزینه‌های مرتبط با راه‌اندازی ساختمان مزبور برای انجام فعالیت‌های داخلی و بین‌المللی مرکز یاد شده اقدام نماید.

←

شرح و بررسی

ماده (۲) - ابهام

همان‌طور که در ماده (۲) این موافقت‌نامه ذکر شده است، این مرکز وظایفی را بر اساس «اساسنامه» در جمهوری اسلامی ایران انجام خواهد داد. از سوی دیگر به موجب بند «س» ماده (۱)، منظور از «اساسنامه» اساسنامه مرکز توسعه مدیریت اطلاعات بلایای آسیا و اقیانوسیه می‌باشد که بر اساس این موافقت‌نامه، اجازه تأسیس و فعالیت آن در جمهوری اسلامی ایران صادر شده است. بنابراین به نظر می‌رسد که اظهارنظر راجع به ابعاد حقوقی این لایحه، منوط به ارسال اساسنامه مزبور خواهد بود.

بندهای «الف» و «ب» جزء «۱» ماده (۶) - مغایرت

اطلاق این بند از آن جهت که تعرض ناپدیری مطلق عرصه و اعیان مرکز و مصونیت آن از هرگونه تفتیش، توقیف و سلب مالکیت و هرگونه دخل و تصرف در عرصه و اعیان مرکز را از طرف همه مقامات اداری، قضایی و قانونگذاری پیش‌بینی کرده است، با اصول متعدد قانون اساسی مربوط به حاکمیت ملی همخوانی ندارد.

جزء «۲» ماده (۶) - مغایرت با اصل ۲۵

این جزء نیز از آن جهت که به صورت مطلق بایگانی و اسناد و مدارک مرکز را تعرض ناپذیر خوانده است، با اصولی چون ذیل اصل (۲۵) قانون اساسی مغایر به نظر می‌رسد.

جزء «۳» ماده (۹) - ابهام

→

«۴-...»

عبارت «و ممکن است تنها حاوی مدارک و اشیائی باشند که جهت مقاصد رسمی مورد استفاده قرار می‌گیرند» دارای ابهام است.

بند «۲» ماده (۱۲) - مغایرت با اصل ۲۴

در این بند لازم است تا عبارت «آزادی بیان کامل» به امور مربوط به انجام وظایف تحدید گردد. همچنین اطلاق این بند با ذیل اصل (۲۴) قانون اساسی و قیود آزادی بیان در نظم حقوقی ایران، مغایر به نظر می‌رسد.

بند «الف» جزء «۱» ماده (۱۳) - مغایرت با اصل ۲۲

اطلاق این بند مبنی بر «مصونیت از رعایت تشریفات قانون در ارتباط با گفتار و نوشتار و از تمام رفتاری که از آنها در سمت رسمی آنها صورت گرفته است...»، از آن روی که ممکن است مربوط به خسارت و مسئولیت مدنی باشد یا اینکه رفتار کارکنان موضوع این بند در چهارچوب سمت رسمی، بر اساس قوانین داخلی مصداق جرم باشد، با اصولی چون اصل (۲۲) قانون اساسی مغایر به نظر می‌رسد.

بند «ت» جزء «۱» ماده (۱۳) - مغایرت با اصل ۱۱۰

معافیت از خدمت نظام وظیفه برای کارکنان مرکز که بر اساس بند «ج» ماده (۱) موافقت‌نامه، ممکن است از اتباع ایرانی باشند، مغایر صلاحیت‌های مصرح ولی فقیه بوده و از این حیث، مغایر اصل ۱۱۰ قانون اساسی است.

جزء «۲» ماده (۱۶) - مغایرت با اصل ۲۲

اطلاق مفاد این جزء که کارکنان ساعتی به کارگرفته شده در مرکز را به صورت مطلق در برابر اقامه دعاوی حقوقی یا تمام رفتاری که در چهارچوب سمت رسمی خود انجام داده‌اند، از آن روی که ممکن است مربوط به خسارت و مسئولیت مدنی باشد یا اینکه رفتار آنها در چهارچوب سمت رسمی، بر اساس قوانین داخلی مصداق جرم باشد با اصولی چون اصل (۲۲) قانون اساسی مغایر به نظر می‌رسد.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده، که با کمال دقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود
را اینا و تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزرگسکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سیهید قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۲۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir